

NYTT FRÅN SVARMPAT

Utvärdering av alternativa behandlingsmetoder för klövspaltsinflammation och digital dermatit

En nyligen genomförd utvärdering om behandlingsmetoderna för klövspaltsinflammation och digital dermatit visar en markant minskning i användningen av antibiotika över det senaste decenniet. Resultaten indikerar en ökad acceptans för alternativa behandlingsmetoder där salicylsyra framstår som det mest använda preparatet. Förändringen mot antibiotikafria behandlingsalternativ signalerar positiva vinster inom livsmedelssäkerhet, hållbarhet och djurvelfärd.

FÖRFATTARE **SOFIA ANDERSSON**, STUDENT PÅ AGRONOMPROGRAMMET, SLU

CHRISTER BERGSTEN, PROFESSOR EMERITUS

FRIDA ÅKERSTRÖM, VETERINÄR, VÄXA SVERIGE, KUNSKAP OCH UTVECKLING SAMT DOKTORAND VID INTUITIONEN FÖR BIOSYSTEM OCH TEKNIK, SLU

KLÖVSPALTSINFLAMMATION OCH DIGITAL dermatit är två infektiösa klövsjukdomar som drabbar nötkreatur och som i hög grad orsakar hälta. I tidigare rekommendationer har antibiotika förespråkats till båda sjukdomarna, systemiskt respektive lokalt. Genom att utvärdera vilka behandlingsmetoder som används i dag och hur behandling utfördes för tio år sedan får vi en bild av hur ändrade behandlingsrekommendationer har praktiserats i fält. Undersökningen genomfördes som ett kandidatarbete vid SLU och är en del av ett projekt inom Svarmpat (Swedish Antimicrobiological Resistance Monitoring). Utvärderingen har gjorts utifrån analyserad djursjukdata (1, 2), klövvårdarregistreringar (2) samt en enkätundersökning (3), som riktade sig till svenska mjölkbönder och klövvårdare.

Från djursjukdata framgår att andelen penicillinbehandlingar av klövspaltsinflammation har ökat, medan andelen

behandlingar med tetracyclin har minskat och behandling med cefalosporiner helt har fasats ut. Förändringen ligger i linje med målet att använda så smalspektriga antibiotika som möjligt för att minska risken för resistensutveckling. Ny forskning syftar till att ytterligare minska antibiotikabehandling av klövsjukdomar genom att hitta alternativa preparat. Lokal behandling med salicylsyra och bandage vid lindriga fall av klövspaltsinflammation och vid digital dermatit har studerats i olika forskningsprojekt. Som beskrevs i Svensk Veterinärtidning av Persson, Jansson Mörk (4) var bandage och salicylsyra en effektiv behandling vid tidigt upptäckt klövspaltsinflammation som djurägaren själv behandlade. Vid allvarigare fall av klövspaltsinflammation kvarstår rekommendation om allmän antibiotikabehandling med penicillin. Likaså är lokal salicylsyrabehandling med bandage en effektiv

metod och ger ett likvärdigt resultat som lokal antibiotikabehandling vid digital dermatit (5, 6).

Hur har då rekommendationerna (7) praktiserats i fält?

I en enkätstudie (3) undersöktes bland annat hur lantbrukare och klövvårdare behandlade sjukdomarna för tio år sedan och hur de gör i dagsläget. Fler än hälften av de lantbrukare som svarade valde att själva sätta in lokalbehandling utan antibiotika vid klövspaltsinflammation innan veterinär eller klövvårdare kontaktades. Lantbrukarna svarade att de använde mindre antibiotika idag än vad de gjorde för tio år sedan och drygt 80 procent angav att de använde salicylsyra-bandage som förstahandsval. Variationen mellan preparat och olika kombinationer av preparat utan antibiotika vid lokalbehandling var stor. Kompletterande behandling med smärtlindring (NSAID) vid dessa sjukdomar har

FOTO: FRIDA ÅKERSTRÖM

Digital dermatit.

ökat under de senaste tio åren, vilket skulle kunna förklaras av villkorad läkemedelsanvändning (ViLA) och/eller en förändrad attityd kring behandling av smärtsamma klövsjukdomar. Användning av NSAID vid dessa klövsjukdomar har inte utvärderats i de svenska studierna, men finns med som rekommendation från Läkemedelsverket (8).

Drygt 70 procent av lantbrukarna svarade att de hade verkstol. Detta förbättrar påtagligt möjligheten att diagnostisera och behandla klövproblem snabbt, vilket innebär ökad djurvälstånd för kon och bättre lönsamhet för lantbrukaren.

Enligt klövvårdarnas registreringar använder de mer bandage idag jämfört med för tio år sedan och de upplever att behandlingsresultatet blir bra. Drygt 90 procent av klövvårdarna använder salicylsyra-bandage som första behandlingsalternativ både vid digital dermatit och klöv-

spaltsinflammation. Det var även ett fåtal klövvårdare som rekommenderade allmän antibiotikabehandling vid allvarigare fall av klövspaltsinflammation (då utskrivna av veterinär) medan de allra flesta ansåg att bandage med salicylsyra gav ett godtagbart resultat i lindriga fall.

Djursjukdata, klövvårdarrapporteringar och enkätstudien visade samstämmigt att antibiotikaanvändning vid smärtsamma klövsjukdomar har minskat och att alternativa behandlingsmetoder har ökat över tid. Det används flera olika preparat utan antibiotika och kombinationer av dessa vid lokal behandling av digital dermatit. Det mest använda preparatet var emellertid salicylsyra som används flitigt av både klövvårdare och lantbrukare. Allt fler verkar se de ekonomiska fördelarna med att behandla med alternativa, antibiotikafria preparat, vilket är positivt ur livsmedels-, hållbarhets- och djurvälståndssynpunkt. ■

OM SVARMPAT

SvarmPat (Svensk veterinär antibiotikaresistensmonitorering av patogena bakterier) är ett flerårigt samarbetsprojekt mellan Gård & Djurhälsan och Statens Veterinärmedicinska Anstalt som är finansierat av Jordbruksverket. Målet med SvarmPat är att bidra med aktuell kunskap om lämpliga val av behandling vid bakteriella sjukdomar hos lantbrukets och vattenbrukets djur för att motverka utveckling av antibiotikaresistens så att en god djurhälsa inom svenskt lantbruk kan bibehållas.

Kontaktuppgifter:

Frida Matti, projektansvarig,
Gård och Djurhälsan,
frida.matti@gardochdjurehalsan.se
Annette Backhans, Avdelningen för
djurhälsa och antibiotikafrågor SVA,
annette.backhans@sva.se

REFERENSER

1. Växa-Sverige. Antibiotikastatistik 2021. Stockholm: Växa Sverige, Djurhälsa; 2022. <https://vxa.qbank.se/mb/?h=3fb6d74d-47ca02f4f86b10e5bc2e1465&p=dccda36951e6721097a93eae5c593859&display=feature&s=name&d=desc>.
2. Växa-Sverige. Djurhälsostatistik 2021/2022. Stockholm: Växa Sverige, Djurhälsa; 2022. <https://vxa.qbank.se/mb/?h=3fb6d74d47ca02f4f86b10e5bc2e1465&p=dccda36951e6721097a93eae5c593859&display=feature&s=name&d=desc>.
3. Andersson S. Utvärdering av vilka behandlingsmetoder som används vid klövspaltsinflammation och digital dermatit i Sverige [Grundnivå, G2E. Uppsala: SLU, Institutionen för husdjurens utfodring och vård (HUV)]2023. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:slu:epsilon-s-19190>.
4. Persson Y, Jansson Mörk M, Pringle M, Bergsten C. Lokalbehandling med salicylsyra -ett alternativ till allmän antibiotikabehandling vid klövspaltsinflammation. Svensk Veterinärtidning. 2019;73(12):23-7. <https://www.sva.se/media/bcvljjad/artikel-y-persson-m-jansson-m-%C3%B6rk-m-pringle-och-c-bergsten-svt-2019-12.pdf>.
5. Schultz N, Capion N. Efficacy of salicylic acid in the treatment of digital dermatitis in dairy cattle. Vet J. 2013;198(2):518-23. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/24268474>.
6. Kroeger C, Doepfer D, Fiedler A, Zeiler E, Maier J. 4 new ways to preserve claw health - Comparative study on the efficacy of antibiotics and antibiotic-free treatments for Digital dermatitis (Mortellaro disease). In: Fiedler A, Schindhelm K, editors. Proceedings of the 19th International Symposium and 11th Conference Lameness in Ruminants; Munich 2017. p. 50-1.
7. Pringle M, Persson Y, Bergsten C. Dosering av antibiotika till nötkreatur och får - Ny rekommendation. Klövsjukdomar. Information från Läkemedelsverket. 24: Läkemedelsverket; 2013. p. 37-40. <https://www.lakemedelsverket.se/sv/behandling-och-forskning/behandlingsrekommendationer/sok-behandlingsrekommendationer/antibiotika-till-notkreatur-och-far-behandlingsrekommendation/>.
8. Bergsten C. NSAID vid klöv- och bensjukdomar hos nötkreatur. Information från Läkemedelsverket. 2009;20(suppl 1):25-6. https://www.sva.se/media/fyzj4w2p/lakemedelsv2013_stora.pdf.